

Nykøbing Recessen af 1396.

Indledning

Da jeg fik overdraget opgaven med et lille foredrag om recessen i Nykøbing i Sverige i 1396, startede jeg med at lede efter litteratur om emnet. Jeg blev dog overrasket, idet ingen af de historikere, der har skrevet om Middelalderen (K. Erslev, A. I. Christensen, P. Lauring etc) gennemgår dokumentet i detaljer. Der er spredte bemærkninger om recessen i Erslevs bog om dronning Margrete. Det er kun Vivian Etting i sin bog om Dronning Margrethe, som beskriver de to recesser. Recessen i Viborg samme år, hvor kong Erik blev kronet i Danmark, er beskrevet i detaljer (Wikipedia og Vivian Etting) med fuld gengivelse af teksten. Men hvad indeholder Nykøbing dokumentet. De få spredte bemærkninger, som jeg fandt på internettet fra svenske net sider, antydede at dokumentet befandt sig i København i det danske Rigsarkiv. Besøget på Rigsarkivet gav da også resultater.

Dele af recessen af 1396 i Nykøbing er gengivet i original sproget (middelalder svensk/dansk) i Diplomatarium Danicum IV Række og i oversættelse til nutidsdansk i Danmarks Riges Breve¹. Man skal dog til Sverige for at få den fulde gengivelse af teksten i Sveriges Riges Breve. En fuld oversættelse til nutids dansk findes ikke. Viborg Recessen af 1396 er gengivet i Den Danske Rigslovgivning indtil 1400 og i oversættelse til nutids dansk i Vivian Ettings bog.

Forhistorien

Margrethe I var datter af Valdemar Atterdag. Hun blev født i 1353 og siden gift med kong Haakon af Norge i 1363. I 1370 fødte hun sin eneste søn Oluf, som ved Valdemar Atterdags død i 1376 blev han valgt som konge i Danmark godt hjulpet af Margrethe og hendes mand, den norske konge Haakon.

Kong Haakon døde i 1380, hvorefter Oluf arvede også Norge efter sin far. Danmark og Norge blev herefter regeret af en konge med dronning Margrethe som sin søns formynder. I 1387 mens dronning Margrethe og kong Oluf opholdt sig i Skåne, rejste den unge Oluf til Falsterbo med sit følge, hvor han pludselig blev syg og døde.

Dronning Margrethe stod nu uden arving, og hun tyede til Pommern til hertug Vartislav, som var gift med en datterdatter af kong Valdemar Atterdag (søstersøn til dronning Margrethe). Hertug Vartislavs unge søn, Bugislav af Pommern, blev nu adopteret af dronning Margrethe I sammen med sin søster Catharina i 1388. Bugislav skiftede navn til det mere nordiske navn Erik. I 1388 blev de to børn ført af deres far, hertug Vartislav, til Dronning Margrethe i Danmark. Margrethe sammenkaldte straks det norske rigsråd til Helsingborg i 1389, hvor Erik blev fremstillet for en forsamling af stormænd og prælater. I juni måned samme år accepteredes han så af den norske adel som fremtidig konge af Norge. Margrethe stod som formynder for Erik med fuld kongelig myndighed indtil han blev myndig.

I modsætning til Norge var Danmark og Sverige valgkonedømmer, dvs. kongen skulle vælges af de adelige stormænd. I 1388 var Sverige endnu ikke blevet en del af dronning Margrethes domæne. Den svenske adel var i konflikt med Sveriges daværende konge, Albrecht af Mecklenburg. Den svenske adel henvendte sig til dronning Margrethe, og i marts 1388 forhandlede en overenskomst på Dalaborg ved Väneren. Kong Albrecht var i mellemtiden rejst til

¹Man kan med fordel besøge Det Danske Sprog- og Litteratur Selskabs hjemmeside, som fortæller om Diplomatarium Danicum. Det er dette selskab der står for udgivelsen.

Mecklenburg og samlet en hær. Lige efter nytår sejlede han til Kalmar med denne hær og krigen startede. I perioden 1389 til 1395 førte Dronning Margrethe krig i Sverige med støtte fra en stor del af den svenske adel. I slaget ved Åsle nær Faldkøbing 24 februar 1389 blev kong Albrecht med sine tyske lejesvende slået og taget til fange sammen med sin søn, Heinrich. Margrethe indsatte den fangne Albrecht på Lindholm Slot i Skåne. I de følgende år erobredes resten af det svenske rige bortset fra Stockholm og Gotland. Byen var belejret, men blev forsynet af Fetaljebrødrene, som samtidig var sørøvere. Sørøveriet forstyrrede naturligvis handlen på Østersøen, og derved blev hansestæderne involveret i konflikten.

I 1395 samlede dronning Margrethe repræsentanter fra adelen og fra hansestæderne ved Falsterbo ikke så langt fra Lindholm slot. Det lykkedes at få en fred i stand ved hjælp af de hanseatiske forhandlere. Dronning Margrethe ønskede at Albrecht skulle afstå alle krav på den svenske trone, men det ville han ikke. I den endelige traktat blev det til, at Albrecht for sin frihed pantsatte Stockholm for 60.000 mark sølv til hansestæderne i løsesum. Det var en meget stor sum penge. Pengene skulle betales efter tre år, og kunne han ikke betale tilbage, kunne han vælge mellem at gå i fangenskab igen eller lade hansestæderne overdrage Stockholm til Dronning Margrethe. Herefter blev Albrecht sat fri, og han drog til Mecklenburg. Da Albrecht ikke kunne skaffe de 60.000 mark sølv overdrog hansestæderne Stockholm til Margrethe 3 år senere.

Lindholm traktaten rummer den første fingerpeg mod Kalmarunionen, idet Erik af Pommern er udpeget til at indtræde i dronning Margrethes sted, såfremt hun skulle dø før Stockholm blev udleveret. Lindholm traktaten er underskrevet af 124 standspersoner adelige såvel som kirkelige fra alle tre nordiske lande.

Dokumentet

Det var nu tid til at få anerkendt Erik af Pommern som konge i dronning Margrethes lande. I januar 1395 kårede den danske adel Erik som konge i Danmark på Viborg ting. Det bevidner recessen i Viborg af 1395 om. Dokumentet er også dronning Margrethes programerklæring for sin regering. Man kender et kopi fra Fyn, så der må have eksisteret tilsvarende dokumenter fra de andre tingsteder i Ringsted og Lund. Det er muligt, at kong Erik også er blevet hyldet, som dansk konge på de andre danske tingsteder.

Den 23 juli blev Erik også hyldet til konge i Sverige. Det skete på Mora eng nær Uppsala, der hvor tidligere svenske konger var blevet hyldet tilbage i Middelalderen. I september samledes den svenske adel og riges råd i Nyköping, og efter forhandlinger med dronning Margrethe besegledes recessen i Nyköping af 84 adelige og gejstlige personer (7 bisper og ærkebisper, 2 domprovster, 76 riddere og væbnere). Heraf udgør de 24 rigets råd og resten er medunderskrivere.

I dokumentet bevidner underskriverne, at de har kåret Erik af Pommern til konge på Mora eng. Nyköping recessen er skrevet på pergament og er ca. 54 x 31 cm i størrelse. Seglene sidder på en strimmel pergament ca. 9 cm bredt, som er påsyet selve pergamentet fornedet.

Sproget er middelalder svensk, bortset fra den afsluttende sætning, som er på latin. Recessen indeholder følgende punkter udover navne på de underskrivende adelige og gejstlige.

1. Folk der har mistet gods under krigen skal holdes skadesløse, og få det mistede tilbage. Der opfordres til at undgå krig mellem de tre riger.
2. Der opfordres til, at indkalde til et møde, hvor repræsentanter fra de tre riger mødes, og enes om fælles retningslinjer for samværet mellem de tre riger. I praksis er det de tre rigers råd der indkaldes.

3. Dronning Margrethe gives en morgengave bestående af flere len i Midtsverige. Disse len lå strategisk omkring de store søer og kontrollerede de vigtigste vandveje i Sverige. Derudover Dalarne med de rige malmforekomster med dertil hørende skatteindtægter.
4. Beskatningen diskuteres, men dronningen ønskede ikke at tage stilling til dette emne før hun havde et overblik over beskatnings grundlaget.
5. Dronning Margrethe får bekræftet forskellige køb af godser, som hun allerede havde modtaget i 1389. Der er også en reference til forskellige personer at de kan beholde forskellige len og borge. Disse mænd var danske stormænd, som Margrete havde anbragt på borgene som fogeder. Det var kontroversielt, idet et af anklagepunkterne mod den tidligere konge, Albrecht, var netop hans valg af tyske fogeder på sine borge. Det var derfor nødvendigt for dronning Margrete at få bekræftet, at hun kunne beholde sine betroede mænd på de vigtige poster.
6. Dronning Margrete fik i 1389 10.000 mark sølv af den svenske adel, som var beregnet til at skænke til kirken. I Nykøbing recessen bekræftes denne gave, og der gives tilladelse til at pantsætte len og godser af sin morgengave for yderligere 10.000 mark sølv, som også skulle skænkes til kirken.
7. Der er en paragraf, der omhandler godsinddragelserne, dvs. at det gods som var fragået den svenske konge siden 1363 skulle behandles på et særligt retter ting og dømmes tilbage til den rette ejermand. Datoerne for de forskellige retter ting fastlægges.
8. Der var en strid om arven efter Bo Jonson, som omhandlede hans mange godser. Dronningen ønskede, at Bo Jonson's søn skulle afstå alle godser, der faktisk gjorde sønnen og enken arveløs.
9. Endelig støtter dronningen kirken i den klager over overgreb og beskatning i den forløbne tid af fogeders og embedsmænds. Den svenske kirke var gået så langt at lyse interdikt over landet den 26 juli 1396. Margrethes donation af 10.000 mark sølv udover de 10.000 mark sølv som hun havde givet i 1389, skal ses i dette lys.

Det vigtige i Nykøbing recessen er anerkendelsen af Erik af Pommern som Sveriges konge, og så de mange personer, der med sit navns nævnelse og segl bekræfter kongevalget. Det foreslåede møde viser frem mod Kalmar mødet det efterfølgende år 1397, hvor Kalmar Unionen stiftedes.

Viborg og Nykøbing recesserne er begge traktater, der styrker kongemagten. De mange godsinddragelser i Sverige svækkede adelen og cementerede dronning Margrethes magt.

Erik af Pommerns segl² hænger under dokumentet. Ifølge publikationen Sverige Riges Breve er det næste segl dronning Margrethes.

Reference: Vivian Etting, 1986, Margrethe 1. En regent og hendes samtid. Gyldendal.

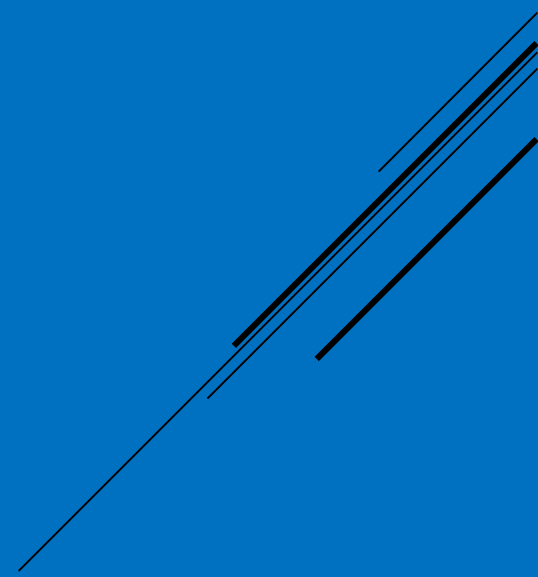
²Jf A. E. Christensen 1980.

Nykøbing Recessen
af
1396
og Kalmar Unionen

Nick Svendsen

KILDEMATERIALET TIL RECESSEN

- ▶ Historikernes syn på Recessen i Nykøbing 1396
- ▶ Dokumentet i Rigsarkivet

Dronning Margrethe 1

Margrethe I 1353 - 1412

KONG OLUF

Søn af Håkon VI af Norge
(1340 – 1380) og
Margrethe af Danmark

Oluf II Haakonson 1370 - 1387

ALBRECHT AF MECKLENBURG

1338 – 1412

KONGE AF SVERIGE 1364 – 1389

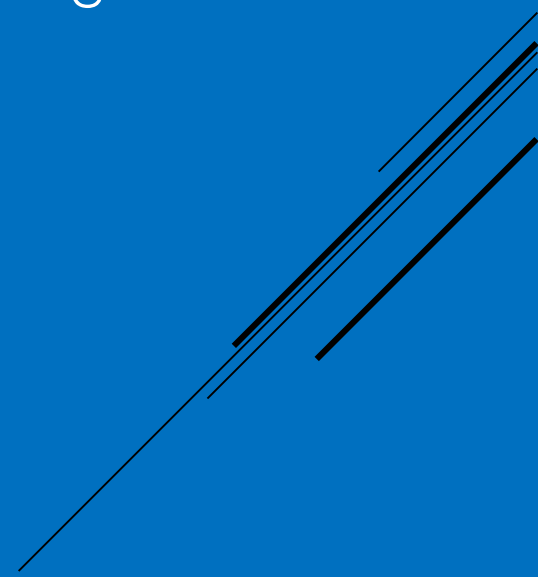

Billede på sarkofag i Doberan

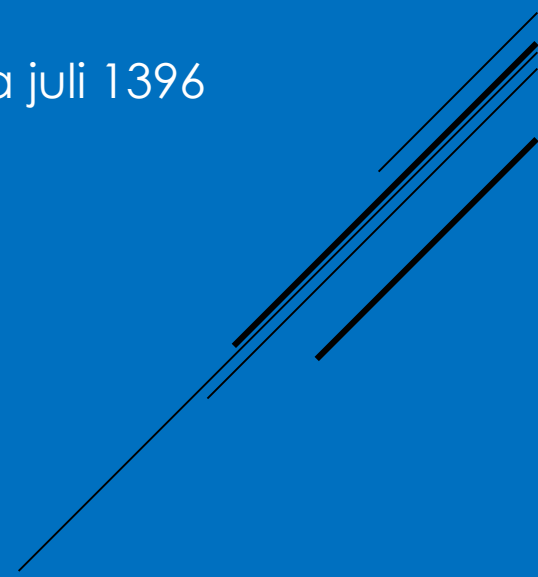

Albrecht (venstre) med sin far

EROBRINGEN AF SVERIGE

- ▶ Kong Albrecht's konflikt med den svenske adel
 - ▶ Slaget ved Falkøbing, kong Albrechts tilfangetagelse
 - ▶ Fredsslutningen på Lindholm Slot 1395
-

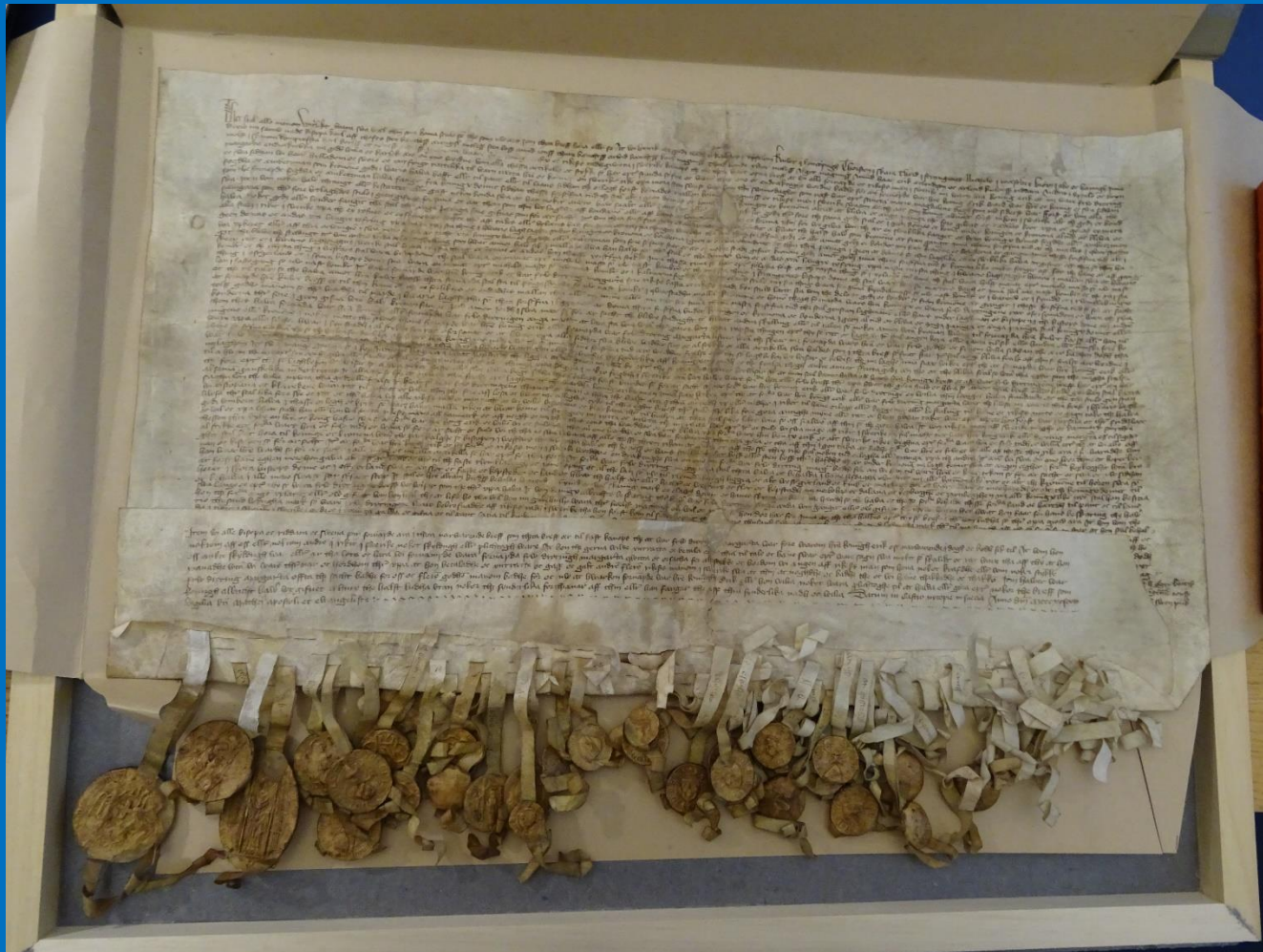
KÅRINGEN AF ERIK AF POMMERN I DE TRE NORDISKE LANDE

- ▶ Norge – Erik kåres til konge i Helsingborg 1389
 - ▶ Danmark – Erik kåres til konge i Viborg januar 1396
 - ▶ Sverige – Erik kåres til konge i Mora nær Uppsala juli 1396
-

MORA ENG

NYKØBING RECESSEN 1396

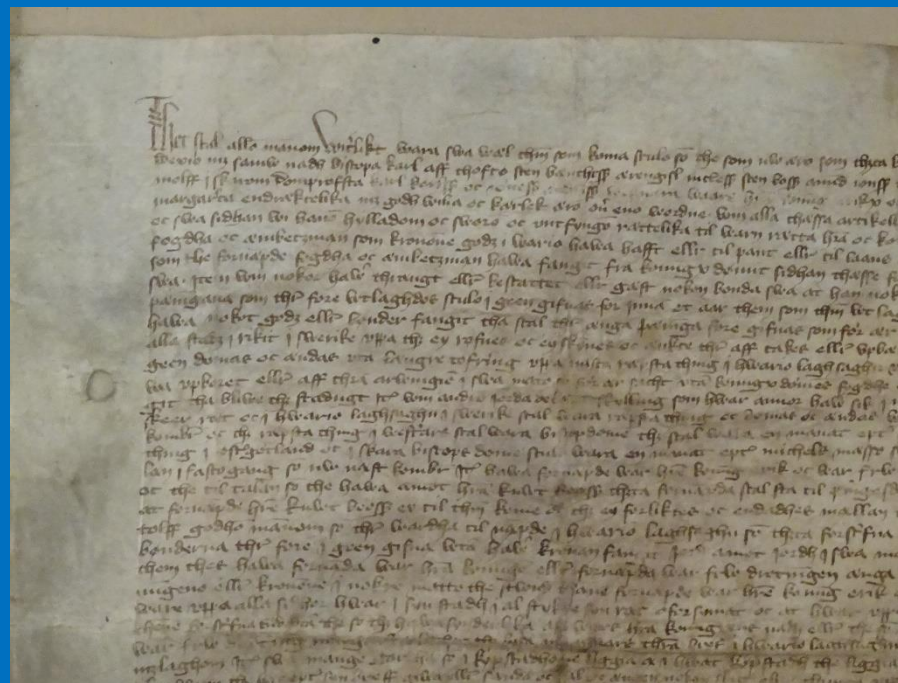

Detaljer fra dokumentet

Erik af Pommerns segl

Den gotiske skrift

RECESSENS TEKST

Tekst efter A:

Thet scal allom mannom witerlikt wara swa wæl them som koma sculo som the
som nw æro som thetta breff høra eller se at wi Hinrik medh gudz nadh erkebi-
15 scop i Vpsalom Knwt i Lyncøpungh Thorsten i Skara Thord i Strængenes Nichels i
Wæsterars Biørn i Abo oc Hæmmingh innan Wexio medh samw nadh biscopa Karl
aff Thoftø Sten Bæchtsson Ærengisl Niclesson Sten Bosson Anund Ionsson Thure
Bæchtsson Arwid Bæchtsson Karl Magnusson Thord Bonde Ywar Niclesson
Algot Magnusson Amund Haat Erik Ærlendzson oc Ærlend Knwtsson riddara.
20 Andriis i Vpsalom oc Brynniolff i Skarom domprofsta Karl Karlsson oc Iønness
Andrisson wepnara waars herra konung Erikx oc rikesens radhgiwera i Swerike
kænnomps thet medh thetta wart opna breff at wi alle fornæmpde oc rikesens mæn i
Swerike medh warn herra konung Erik oc medh ware frw drotning Margareta
endræktelika medh godh wilia oc kærlæk æro ouer eno wordne. wm alle thæssa arti-
25 kelle oc stykke som hær epter standa screfne oc warom thæs ens oc endræktoghe
wordne badhe før æn fornæmpde war herre konung Erik ward war herre oc konung
oc swa sidhan wi hanom hylladom oc sworum oc vntfyngom rættelika til warn rætta
herra oc konung ouer Swerikes rike oppa Mora sten swa som war wm then sw-
nodaghen som næst war epter sanctæ Marie Magdalene dagh som nw siderst war/ ♦
30 Først ♦ Item wm rikesens mæn aff Swerike Norghe oc Danmark som thera godz
wmborit hawa i thæsse orlogh oc kryk som waret hawa mællan riken at hwar kome
til sit i geen medh rætta oc nywta thet medh rætta hær epter ♦ Item oc sculom wi swa
mange aff rikit i Swerike medh ful macht nar war herre konung Erik eller drotning
Margareta oss tilsigher oc wil oc vppa hwat stadh han eller hon wil møta rikesens

FØRSTE DEL AF TEKSTEN PÅ NUTIDSDANSK

Det skal være vitterligt for alle, såvel fremtidige som nulevende, der hører eller ser dette brev, at vi Henrik af Guds nåde ærkebiskop i Uppsala, Knut i Lindköping, Torsten i Skara, Tord i Strängnäs, Nils i Västerås, Bjørn i Åbo og Hemming i Växjö af samme nåde biskopper, Karl af Tofta, Sten Bengtson, Eringisl Nilsson, Sten Boson, Amund Jonsson, Ture Bengtsson, Karl Magnusson, Tord Bonde, Ivar Nilsson, Algot Magnusson, Amund Hat, Erik Erlandsson og Erland Knutsson, riddere, Anders i Uppsala og Bryjulf i Skara, domprovster, Karl Karlsson og Jöns Andersson, væbnere, vor herre Kong Eriks og rigets rådgivere i Sverige, erkender med dette vort åbne brev, at alle vi fornævnte og Sveriges riges mænd endrægtigt med god vilje og i kærlighed er blevet enige med vor herre kong Erik og vor frue dronning Margrete om alle de artikler og punkter, som herefter står skrevet, og de var blevet enige og kommet overens derom, både førend fornævnte vor herre Erik blev vor herre og konge, og efter at vi med rette hyldede ham, aflagde ed og rettelig antog ham til vor rette herre og konge over Sverige på Mora sten nemlig den søndag næst efter sidste sankt Maria Magdalene dag (22 juli).

Først..... Hvis fremdeles rigens mænd fra Sverige, Norge eller Danmark har mistet gods i den fejde og krig, der har været mellem rigerne, skal hver igen komme i besiddelse af sit (gods) og herefter nyde det med rette.

Hovedpunkterne i recessen

Folk der har mistet gods under krigen skal holdes skadesløse, og få det mistede tilbage. Der opfordres til at undgå krig mellem de tre riger.

Der opfordres til, at indkalde til et møde, hvor repræsentanter fra de tre riger mødes, og enes om fælles retningslinjer for samværet mellem de tre riger. I praksis er det de tre rigers råd der indkaldes.

Dronning Margrethe gives en morgengave bestående af flere len i Midtsverige. Disse len lå strategisk omkring de store søer og kontrollerede de vigtigste vandveje i Sverige. Derudover Dalarne med de rige malmforekomster med dertil hørende skatteindtægter.

Beskatningen diskuteres, men dronningen ønskede ikke at tage stilling til dette emne før hun havde et overblik over beskatnings grundlaget.

Dronning Margrethe får bekræftet forskellige køb af godser, som hun allerede havde modtaget i 1389. Der er også en reference til forskellige personer at de kan beholde forskellige len og borge. Disse mænd var danske stormænd, som Margrete havde anbragt på borgene som fogeder. Det var kontroversielt, idet et af anklagepunkterne mod den tidligere konge, Albrecht, var netop hans valg af tyske fogeder på sine borge. Det var derfor nødvendigt for dronning Margrete at få bekræftet, at hun kunne beholde sine betroede mænd på de vigtige poster.

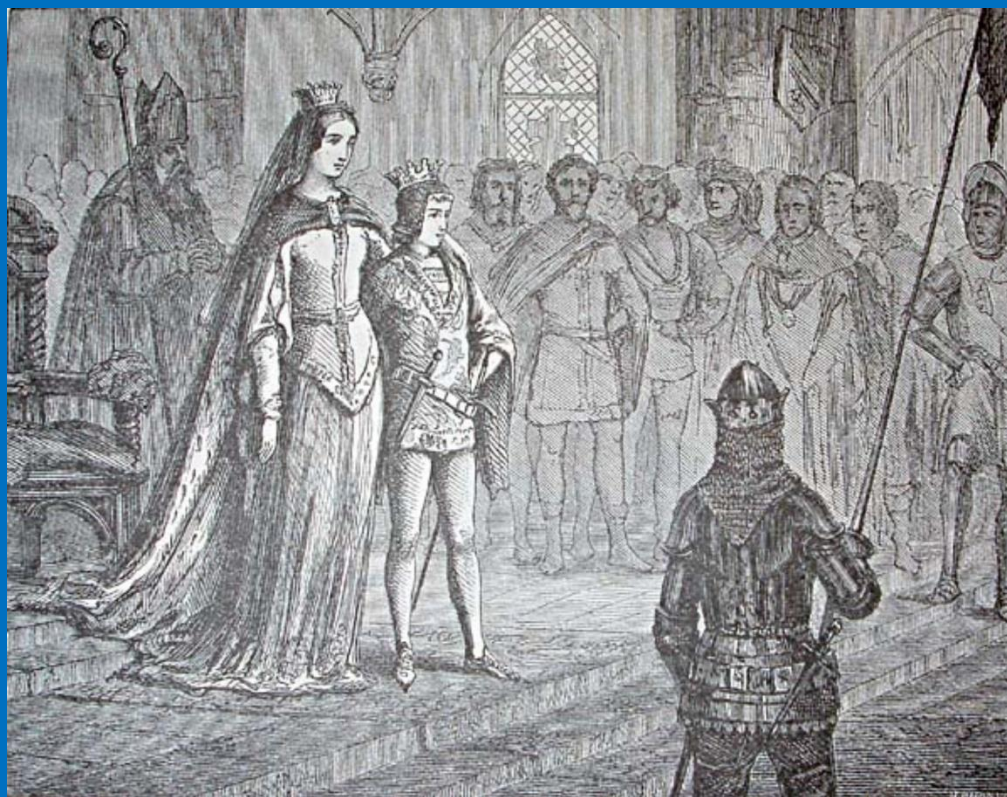
Dronning Margrete fik i 1389 10.000 mark sølv af den svenske adel, som var beregnet til at skænke til kirken. I Nykøbing recessen bekræftes denne gave, og der gives tilladelse til at pantsætte len og godser af sin morgengave for yderligere 10.000 mark sølv, som også skulle skænkes til kirken.

NORDEN 1396

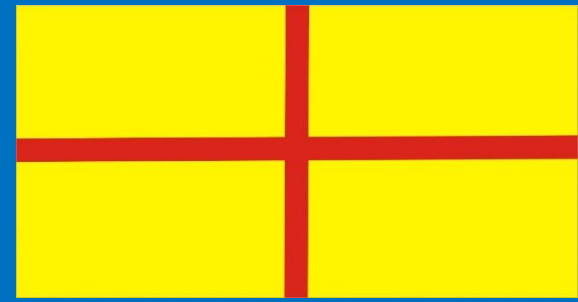

Oversigtskort

KALMAR MØDET 1397

Kalmar Unionen

Europa 1400-tallet

1 - Englands besiddelser i Frankrig
2 - Bugund

3 - Slesvig
4 - Holsten

5 - Hertugdømmet Stolp

Slut

Nykøbing recessen 1396

Oversættelse til nutidsdansk

Det skal være vitterligt for alle, såvel fremtidige som nulevende, der hører eller ser dette brev, at vi Henrik af Guds nåde ærkebiskop i Uppsala, Knut i Lindköping, Torsten i Skara, Tord i Strängnäs, Nils i Västerås, Bjørn i Åbo og Hemming i Växjö af samme nåde biskopper, Karl af Tofta, Sten Bengtson, Eringisl Nilsson, Sten Boson, Amund Jonsson, Ture Bengtsson, Karl Magnusson, Tord Bonde, Ivar Nilsson, Algot Magnusson, Amund Hat, Erik Erlandsson og Erland Knutsson, riddere, Anders i Uppsala og Bryjulf i Skara, domprovster, Karl Karlsson og Jöns Andersson, væbnere, vor herre Kong Eriks og rigets rådgivere i Sverige, erkender med dette vort åbne brev, at alle vi fornævnte og Sveriges riges mænd endrægtigt med god vilje og i kærlighed er blevet enige med vor herre kong Erik og vor frue dronning Margrete om alle de artikler og punkter, som herefter står skrevet, og de var blevet enige og kommet overens derom, både førend fornævnte vor herre Erik blev vor herre og konge, og efter at vi med rette hyldede ham, aflagde ed og rettelig antog ham til vor rette herre og konge over Sverige på Mora sten nemlig den søndag næst efter sidste sankt Maria Magdalene dag¹.

Først² - er der fogeder og embedsmænd, som har haft krongods i forvaring, eller haft i pant eller haft til lån, siden krigen begyndte mellem kong Magnus og Sveriges Riges mænd såvel som det år som Kong Albrecht først kom til Sverige. Alt det gods og bønder, som de før nævnte fogeder og embedsmænd har fået fra kongedømmet siden det før beskrevne tid, det skal alt sammen igen dømmes og komme under kongen og altid forblive under kronen og der skal ikke gives erstatning, og rådes bod og ikke gøres mere.

Dem som har trængt sig ind på, beskattet eller gæstet nogen bønder, såvel som han har solgt, pantsat eller afhændet sit gods der før (hørte kongen til), det gods skal også igen dømmes og komme under kongen og altid forblive under kronen og penge som før krævedes igen gives inden et år til dem som betalte, bønder eller hans arvinger hvis han ikke har fået dem udbetalt. Hvis der ikke er fundet nogen svig og såfremt kongens foged eller embedsmænd ikke har taget noget gods eller bønder, da skal der ikke betales nogen penge som før er sagt.

Item om dette før beskrevne gods og alt andet gods og bønder og hvad der ellers er fragået kronen i den nævnte tid at det meldes til alle stæder i Sverige, om det ikke er røvet(?) og ikke skyldes(?) og intet deraf taget eller oppebåret før retter tinget har fundet sted, da skal dette før beskrevne gods og bønder, som er taget fra kronen og bønderne inden den før beskrevne tid, da skal alt igen dømmes og uden tøven ved næste retter ting i hvert lovområde gives tilbage til kronen og bønderne uden hindringer; og da skal deres penge gives til dem, som lovligt uden svig har betalt, og skal betales til bage af dem som har fået pengene eller af deres arvinger (?) som før er sagt uden kongedømmets foged eller embedsmand som beskrevet før; og har nogen stad givet kronen gods mod (andet) gods i den foreskrevne tid, som kronen lige har afgivet, det bliver afgivet (?).

Item Om andet jord eller gæld, som folk har imellem sig (privat gæld), det skal dømmes og uden tøven ved næste retter ting i hvert retsområde så retten sker fyldest; I hvert retsområde i Sverige skal der holdes retter ting og dømmes om de før skrevne ting til følgende tider som herefter er nævnt:

Først skal der afholdes retter ting i Uppland en halv måned efter førstkommende St. Michaelis messe (29. september³).

Det næste retter ting skal være i Strängnes bispedømme mellem førstkommende St. Martins dag (11. november) og Jul.

Retter tinget i Østergötland og Skara bispedømme skal holdes en måned efter førstkommende Michaelis

¹22 juli

²Det følgende med kursiv er oversat fra 'Sveriges Traktater med främmande magter 1877.

³ Dvs 15 oktober 1396

Messe⁴.

Retter tinget i Kalmar fogedi og øvre Øland skal afholdes inden først kommende Kyndelmisse⁵.

Retter tinget i Wærend og Fyn[w]idh og Rmlaborg len afholdes i førstkomende Faste⁶.

Item Vor førnævnte herre kong Erik og vor frue dronning Margrethe har for rigets bedste og på rigets råds bøn, ladet stå? de dele og godser; og bønder, som er fragået kronen i den før beskrevne tid, som før er sagt, og de anklager, som de har mod hr. Knud Bosson; denne førnævnte skal stå (frem) på førstkomende ting dag i striden mellem kronen og ham, dog førnævnte vor herre kongen og vor frue dronningen ret [oforsymadom]; og bliver det så at førnævnte herre Knud Bosson ikke kommer til dem og de ikke forliges og der er enighed i mindelighed mellem dem eller efter retten inden den næste forskrevne tid, da skal lagmanden eller hans under lagmand og bispen i det bispedømme med andre tolv gode mænd, som der er i hver retskreds, som det førnævnte (bispedømme) ligger i og er, de skal så dømme det nævnte (gods) til kongen, kronen og bønderne for at blive der altid, og kongedømmet og bønderne skal ikke give erstatning for dette (gods), dog have kronen fået jord mod andet jord på den måde som før er sagt, det skal blive stadfæstet.

Item hvad der ellers er andet gæld eller anklager, som andre har, bortset fra kronen, mod før nævnte hr. Knud Bosson eller han har mod dem, det har før nævnte vor herre kongen eller førnævnte vor frue dronningen ikke noget med at gøre, det afgøres på rets tinget efter ret og lov som den er.

Item ingen skal købe eller tage pant i eller hindre eller mindske for kongen eller kronen i nogen sag, den stund de førnævnte vor herre kong Erik eller vor frue dronning Margrethe lever, uden at det sker med førnævnte vor herre og vor frue godkender og frie vilje. Når de begge er døde, da xxxx? og at alle sider nemlig forblive ved sit og alle artiklerne skal holdes som er skrevet i dette brev.

Item ingen skal (for)blive adlede [fri] af dem, som er blevet adlede i den foreskrevne tid, bortset fra de som synderlig [specielt er blevet adlet] af vores herre konges nåde, eller de som inden den foreskrevne tid er blevet adlede, efter det som lovbogen viser, og bevise det med loven inden seks uger, efter at førnævnte vor herre kong Erik eller vor frue dronning Margrethe lader det kundgøre med brev i hvert retskreds, eller fortabe nåde; og de adlede mister? intet andet skattegods, end det at de forbliver adlede, uden deres eget, som de må forblive adlede med loven.

Item de mange gårde som ligger i købstads omegnen, skal i hver købstad de ligger, [sørge for at] handlen mellem dem [gårdene] og byen foregår efter byens regler.

Item at man skal bedre holde af [efterleve] vor herre konges brev og af vor frue dronningens brev her efter end her til, hvem der herefter ser brevet givet eller sendt; og ingen skal nogen skat eller tyngde pålægge i noget fogedi i Sverige uden at førnævnte herre eller frue har sendt brev derom hvad der skal gøres bedre [anderledes]; og dem som tager imod dette brev eller bud, han skal bedre udføre det, som der står i lovbøgerne.

Item Om nogen har bygget fæstning eller slot siden krigen begyndte, som før er sagt at når førnævnte vor herre kong Erik eller vor Frue dronningen ikke ønsker dem længere stående, da skal de nedbrydes.

Item Alle de som ønsker deres frelse efter loven, da at de [tilkendegiver at de] er kong Eriks mænd inden seks uger, efter at vor frue dronning Margrethe lader dem læse..... dette brev på hvert herredsting om de ønsker at beholde deres gods eller frelse.

Item Dem som var fru Dronningens tjener og mænd, og hvad de ellers er, da de red op eller ned i riget under hendes krig eller bygning eller i hendes tjeneste til rigets nytte og gavn, (hvad de) tog, det har vi givet bisperne og klerkene ret til, og vil derfor hjælpe dem, og hvad de (?) tog til deres eget behov, det (?) eller

⁴ dvs. 29 oktober 1396

⁵ 2 februar 1397

⁶ Februar 1397

ret, og hvad der siden var blevet taget, efter [forsamlingen] i Uppsala hvor der blev udløst interdikt [der blevet fredløs], der skal ? og ret, og der have vi alle rigets råd og mænd sagt, at vi vil komme bisperne og klerkene til hjælp at dette skal ske på samme måde som [det var sket mod] os selv mod dem som har gjort det (stjålet gods fra kirken).

Hvis fremdeles rigens mænd fra Sverige, Norge eller Danmark har mistet gods i den fejde og krig, der har været mellem rigerne, skal hver igen komme i besiddelse af sit (gods) og herefter nyde det med rette. Fremdeles skal et antal fra Sveriges rige, når vor herre kong Erik eller dronning Margrete vil og pålægger os det, og på det sted, han eller hun vil, med fuldmagt møde rigens mænd fra Danmark og Norge og med dem vorde og blive enige på fornævnte vor herres kong Eriks og hele Sveriges vegne efter fornævnte vor herres og frues råd og vilje, fordi vi alle fra disse tre riger har en herre og konge, nemlig vor fornævnte herre konge, og vi skal da blive enige om og da gøre dem og igen tage sådan sikkerhed af dem, således at både fornævnte vor herre og frue og vi alle af disse tre riger er forsikrede om alle punkter efter fornævnte vor herres og frues råd og vilje, som er sagt foran, og vi skulle således tage vare på for alle tre riger, at intet af disse tre riger nogensinde skal påføre det andet krig eller strides med det andet.⁷ *Item Herom er vi så kommet overens at hele Kobberbjerget skal høre til kongen og kronen bortset fra de dele som biskoppen i Vesterås nu indehaver. Det som Bo Jonsson og hans søn hr Knut Bosson, eller det som Sten Bosson har, det hører nu under kronen således at ingen ejer det fornævnte Kobberbjerget bortset fra kronen og biskoppen, som før er sagt.* Fremdeles er fornævnte vor herre kong Erik og vi fornævnte og rigets mænd i Sverige således endrægtigt blevet enige med vor frue dronning Margrete - både før vi antog ham til vor herre og konge, som før sagt, og efter at han var blevet vor konge, som før er nævnt – i alle måder og i alle punkter, som herefter følger. Først at fornævnte vor frue dronning Margrete skal have og beholde det efterfølgende uhindret i sine levedage med al kongelig ret og med alt de, der tilhører kronen, nemlig hendes morgengave⁸, hele Östergötland og dertil fæstningen Rumlaborg og Jönköping og alle de len, der ligger til Rumlaborg, og hele Västergötland, Kind, Mark, Dal, Värmland og Mo herred samt alt det, der hører til kongedømmet i Skara bispedømme, og i Östergötland, nemlig borge, fæstninger, købstæder og landområder, og hvad det end er eller benævnes, og Västerås borg og stad med Nordbo herred og Dalarna samt kobber- og jernbjerget med al kongelig ret. Det skal hun besidde og beholde på alle måder, som forskrevet står. Fremdeles skal hr. Abraham Brodersen beholde Varend og Finnveden, hr. Svarteskåning Mark, Klaus Doget, Johan Skytte og Båd de herreder, som de har, og de skal beholde disse fornævnte lande og herreder i pant og forlening så længe og på den måde, som vor frue dronningens breve, som de har derpå, viser. Fremdeles om kong Albrechts beskatning har vor frue dronningen ingen afgørelse behandlet eller givet, da hun ikke ved, hvad hun erholder for hans beskatning, da hun ikke har afstået eller overgivet det til nogen i levende live; the lever hun, vil hun med Guds hjælp være mægtig derover. Vil Gud, at hun dør forinden, da skal det holdes, som brevene, der er udstedt derpå, lyder derom. Fremdeles om de ti tusinde lødige mark, som vor frue dronningen fik brev på⁹ af rigets råd i Sverige, da hun kom til Söderköping: Disse ti tusinde mark og yderligere i ti tusinde lødige mark må hun af det – som står skrevet foran, at hun skal beholde i Sveriges rige i gods og penninge – betale, give og pantsætte til kirker og klostre samt hendes venner og tjenere, hvem hun vil, så meget som forskrevet står, og det skal blive urokkeligt og holdes, uanset hvad hun gør derved, både i hendes levedage og efter hendes død. Fremdeles om Påbonäs med alt det gods, som ligger dertil, og med alt det fornævnte, som vor fruedronningen købte og indløste og dertil fik af hr Fikke van Vitzen¹⁰, da hun indløste og købte det forskrevne, hvor det end ligger, og gården Rönö og alt det, som hun indløste og fik af hr. Karl af Tofta, hvor det end ligger – dette fornævnte må hun give, betale eller gøre med, som hun synes og vil; uanset hvad hun gør ved dette forskrevne, skal det blive urokkeligt både i hendes levedage og efter og efter hendes død, da hun lovligt har købt og fået det for egne penninge med lovlig ret. Fremdeles skal alle disse forskrevne punkter og artikler forblive urokkelige, faste og ubrydelige uden nogen hindring og uden svig eller udflugt enten med kanonisk eller romersk ret. Og til yderligere sikkerhed for alle disse forskrevne punkter og artikler har alle vi fornævnte herre og frue med god kærlighed ladet vore segl hænge under dette brev tillige med segl tilhørende flere af rigets mænd i Sverige, nemlig hr. Magnus Håkonsson, hr. Niels

⁷ Det følgende med kursiv er oversat fra 'Sveriges Traktater med främmande magter 1877.

⁸Jf. DRB II 9 nr.51 note 3 og III 2 nr. 152 note 1, som definerer begrebet morgengave.

⁹ DRB IV 4 nr. 102

¹⁰ jf. DRB IV 4 nr. 354 (overdragelses brevet af Fikke van Vitzen)

Magnusson, hr. Nils Gädda, hr. Erik Nilsson, hr. Magnus Sture, hr. Gøstav Mattsson, hr. Heine Snakenborg, hr. Fikke van Vitzen, hr. Torkil Haraldsson, hr. Magnus Trotteson, hr. Nils Boson, hr. Knut Uddeson, hr. Ulf Bengtsson, hr. Erik Ummereise, hr. Lars Ulfsson, hr. Klaus Plate, hr. Jöns Magnusson, hr. Nils Olofsson, hr. Gregers Bengtsson, hr. Tord Petersson, hr. Kristian Nilsson, hr. Nils Eringilsson, hr. Karl Båt, hr. Klaus Fleming, og hr. Thomas van Vitzen, riddere, Filip Karlsson, Sten Laesson, Jöns Eskilsson, Karl Jakobsson, Anders Mathiasson, Jon Pettersson, Karl Bengtsson, Sommer, Arvid Stensen, Håkon Törnsson, Ingemund Jonsson, Nils Eriksson, Olof Haraldsson, Nils Arvidsson, Knut Nilsson, Nils Götstavsson, Knut Bengtsson, Mathias Andersson, Finkenoge, Jon Abjörnsson, Anders Bigersson, Magnus Jonsson, Karl Eriksson, Nils Dyning, Martin Karlsson, Lars Bigersson, Lars Svensson, Klaus Abildgård, Nils Jönsson, Sven Piik, Lars i Brink, Peter Ulfsson, Esbjörn Blapanna og Arvid Bengtsson, væbnere. Desuden erkender vi Erik, af Guds nåde Sveriges, Danmarks, Norges, de Venders og Goters konge og hertug i Pommern, at vi er blevet enige om disse forskrevne punkter med vor kære frue og moder, fornævnte dronning Margrete, og med fornævnte vort råd og rigets mænd i Sverige, og vi fuldbyrder og stadfæster alle disse forskrevne artikler, og de skal forblive urokkelige faste og ubrydelige i alle måder, som foran står skrevet. Og til yderligere sikkerhed for alle disse foranskrevne punkter har vi ladet vort segl hænge under dette brev tillige med segl tilhørende vor kære frue og moder, dronning Margrete, og forannævnte vore og Sveriges riges råd og mænd. Desuden har vi Margrete, af Guds nåde datter af kong Valdemar Danekonge, til vidnesbyrd lader vort segl hænge under dette brev, da vi har været nærværende og overværet, at alle disse forskrevne punkter og artikler med Guds hjælp således er blevet forhandlet til enighed mellem fornævnte vor frænde kong Erik og hans fornævnte Sveriges råd og riges mænd og os i alle henseender, som foran står skrevet. Givet på borgen Nyköping i Sverige år 1396 på den hellige apostel og evangelist Matthæus' aften.¹¹

¹¹ Sidste sætning skrevet på latin. Datum in castro Nicopie in Suecia anno domini M CCC XC sexto uigilia beati Mathei apostolic et ewangeliste.